

(интервју у «Геополитици», бр. 28, 25. септембар 2008, стр. 6-8).

Медији у Србији и читава јавност последњих седмица заокупљени су расколом у Српској радикалној странци. Који су то суштински узроци који су довели до страначког раскола – идејно-политички, кадровски(људски), чињеница да је странка дуго у опозицији...?

-Наши расколи у странкама обично долазе отуд што су нам сујете јаче од идеја. Садашња елита, поготово она политичка, показала се као друштво састављено од јаких сујета и слабих идеја. Ту је тренутно више свађа, него деловања. Овај најновији раскол се и могао десити јер у самим партијама не постоји добро изграђена демократска структура. Оне су и даље власништво њихових лидера. Са друге стране, постоји криза националне идеје. Она је у овом часу исувише слаба да би могла да држи на окупу различите лидерске сујете и личне амбиције. Показатељ ове кризе идеје управо је распад СРС као највеће националне странке.

Без обзира на политичку будућност СРС ова странка је за Србију у последњих 15 година имала несумњиви значај?

- СРС је дуго времена била најјача партија у парламенту и, истовремено, показивала снажну дозу евроскептицизма. Тако је постојала извесна равнотежа у нашем парламентарном животу, у односу на ДС, као велику евроатлантску странку. После ове свађе, међутим, та равнотежа је нестала. На једној страни од сада ћемо имати велику и јаку еврореформску партију, а на другој више малих и слабих суверенистичких странка. То је врло озбиљан ударац за читаву националну опцију у Србији.

СРС је странка која окупља људе нижег социјалног статуса, а и данас и више пута у српској историји је потврђено је да су ти обични људи најоданији бранитељи земље и њених националних интереса не само у рату него и у миру?

-То је други значајан феномен који можемо приметити у нашем друштву. Постоји велика разлика између друштвене елите, не само економске и политичке, већ и културне, академске, медијске, на једној страни, и обичних грађана, на другој. Наша елита је углавном евроатлантски расположена. Наши грађани, међутим, а то су показали и ови

избори, јесу углавном национално расположени. То што суверенистичке странке нису данас на власти последица је само издаје дела националне елите. Она је изашла на изборе са суверенистичким програмом, а онда ушла у владу са евроатлантским странкама. Али, и даље је на делу велика разлика између елите и грађана, и у схватању заједнице, и у основним вредностима. Та разлика је сада допуњена још и издајом, «преверавањем» тог дела наше елите. Тако је јаз између званичне елите и народа постао још дубљи.

Распад СРС може се посматрати у једном ширем контексту ерозије и повлачења свих оних институција, политичких снага које носе национални предзнак. Опозиција се уопште не оглашава. И у Цркви постоји озбиљан сукоб који моће да прерасте у, да не поминем тешку реч, раскол – пошто је то за Цркву врло озбиљна ствар. Да ли је оваква ситуација производ унутрашње слабости националних снага, или је пре последица једне дугогодишње системске акције, у земљи или извана, свих оних који, најблаже речено, заговарају другачији систем вредности?

- У овом случају битнија је слабост националних снага. Наша национална елита је у последње две године направила читав низ грешака. Рецимо, када је, 17. фебруара, проглашено независно Косово, пробужена је силна национална енергија. Народ је показао велико незадовољство. Та пробужена енергија, међутим, лоше је искоришћена. Просто је остављена да изветри. Она је морала бити употребљена да се образује влада националног спаса, која би афирмисала основне, националне и патриотске вредности. Тек након те ренесансе националне идеје, а за њу је било времена пуне три године, могло је да се иде на изборе. И то у далеко повољнијим медијским и институционалним приликама. Наше националне снаге су, међутим, све погрешно одиграле. Лоше су процениле ствари, погрешан тренутак одабрале за расписивање избора, лоше су водиле кампању. На крају, чак нису успеле ни да материјализују своју минималну победу на изборима.

Зато смо сада усред велике националне кризе. То није само криза националних странака, или националне елите. То је и криза читаве националне идеје, тачније, њене садашње форме. У том смилу би требало рећи да се налазимо тамо где смо се налазили и 2000. године. Тадашња форма националне идеје, државни национализам, била је исцрпљена. Србија се као држава повукла пред снагама НАТО пакта, а наша економија је, због блокаде ЕУ и САД, била бачена на колена. Међутим, национална идеја се те, 2000. године, јавила у другом, обновљеном облику. То је била идеја националне демократије, идеја демократског национализма, идеја о либералним, прозападним институцијама које изражавају српски национални интерес. Но, и та идеја је данас потрошена. Демократске установе у Србији сада су запоседнуте од стране снага чије је схватање националног интереса у најмању руку проблематично. Са друге стране, суверенистичке, националне странке, које су сада у опозицији, у најдубљој су кризи. То је криза и идеја, и људи. Још једном се показало да нема националне политике без јаке

културне, академске и медијске националне елите. И српска национална политичка елита, без јаких културних елита, морала је ове 2008. бити поражена.

Зато сада на историјском дневном реду мора бити нови облик националне идеје. После Милошевићеве идеје државног национализма и Коштуничине идеје демократског национализма, дошло је време за идеју културног национализма. Та идеја тражи своје носиоце, своје људе и своје странке. Историјски је задатак да темељне националне вредности поново испуне наше главне културне и академске установе, а на крају и медије. Као што је још Грамши знао, нема политичке победе без предходне победе у култури. Ту се сада води главна битка. Ту ће се у наредном периоду и одлучити наша судбина.

Можда се, у ствари парадоксално, отвара простор за неку нову врсту акције. Да ли се тај културни препород може развити без државне структуре, или га је неопходно организовати на више нивоа?

- Невоља је у томе што су националне ресурсе, па и оне који се тичу културе, сада преузеле снаге које или немају много разумевања за националну ствар, или су чак отворено антинационалне. Грађани Србије данас плаћају порез којим се финансирају државне установе које ће у наредним годинама очигледно радити против основних државних и националних интереса. Онај модел, који смо до сада знали на нивоу Београда, и преко онога што промовишу од града финансирани Студио Б или ЈДП, сада ће бити проширен и на целу Србију. Грађани Србије сада ће плаћати порез да би се, у крајњој линији, унапређивало управо оно што је против њихових основних интереса – својеврсни антисрпски национализам, аутошовинизам и негативни стереотипи о Србији и Србима.

Смео бих се заклети да ће, на симболичком нивоу, први показатељ тог антисрпског културног колонијализма бити систематско протеривање ћирилице. Док смо се ми према њој односили са типичном српском лакомислености и небригом, то наше очинско писмо управо су наши непријатељи препознали као суштински знак српског националног идентитета. Сигуран сам да ће се протеривање ћирилице из Србије обавити управо по помињаном београдском моделу. У Београду је ћирилица, као ваљда недовољно «урбана» и «еуропска», системски протерана – од градске телевизије, преко градских новина, до градских установа. Сличан процес се у овом тренутку завршава и у Војводини. Сада ће се тај модел «европеизације» Србије несумњиво применити и на целу републику. Србија ће бити систематски «ослобађана» од српског националног идентитета, и то управо кроз српске институције и о трошку српских пореских обвезника.

Али, ако су наше установе запоседнуте, нису ваљда и наши мозгови. У њима морамо да

извршимо револуцију. Морамо да препознамо оно што је сада важно и да се, макар на симболичком нивоу, супротставимо. И ја сам писао латиницом и пристајао да ми се књиге штампају латиницом. Мислио сам да је то свеједно. Али, када сам видео колико бојовници из «Хелсиншке повеље», «Пешчаника» или Б92 мрзе ћирилицу, схватио сам да ипак није свеједно. Мора се, макар у тој тачки, колико је до нас, пружити отпор. И тај индивидуални отпор, отпор нас и наших пријатеља, у различитим тачкама живота, јесте оно што нам у овом тренутку преостаје. Све до неких бољих времена.

Дакле, евидентно је да постоји једна врста замора, не само кад је у питању елита него и народ. Охрабрује чиненица да велики број младих има потребу да потврди свој национални идентитет. Шта је то што би Србе могло да пробуди. Да ли се, као и више пута у историји, можемо понадати у српску непредвидљивост?

- Много је важнији системски рад. Он мора да почива на индивидуалним прегнућима књижевника, сликара, интелектуалаца... У нашим атељима, за нашим писаћим столовима, у нашим радним кабинетима, ми морамо да створимо нешто ново и добро, нешто у чему се на најквалитетнији начин манифестује дух слободе и побуне. Јер ми смо сви индивидуални бунтовници против система лажи и насиља, против система који вероватно никада није био јачи и подмуклији. Наша дела су наше заставе отпора. И што су те заставе лепше и веће, то ће се око њих моћи окупити више слободних људи. Са друге стране, све ти џепови отпора морају се повезати, умрежити. Морамо заборавити наше сујете, личне и цеховске спорове, и дати предност заједничком, надпојединачном. Ако то не успемо, можемо слободно затворити наше мајсторске радионице. Јер, ускоро ће око њих бити таква духовна пустиња, да оно што радимо више никоме неће бити интересно.

Нови проблем за Србију долази овога пута са Севера где се нови сепаратизам слугује по једној новој терминологији око новог уставног положаја Покрајине, о чему сте Ви писали у «Политици»?

- Мислим да је погубна идеја да се у Војводини прави паралелна државна структура. То је практично нова држава на територији Србије. Тако ћемо од сада имати три државе - једну са центром у Београду, другу са центром у Новом Саду, и трећи део државе који је окупиран. Тиме се знатно убрзава процес стварања некаквог новог, «војвођанског» идентитета. Одлична најава тога је књига Хелсиншког одбора која се тако и зове: "Војвођански идентитет". Идеја је да се у Новом Саду створи елита која неће имати никакав суштински контакт са Београдом. То се управо сада реализује преко Статута. Моћи ћете од сада да правите читаву политичку каријеру, па и да одете у иностранство као «дипломатски представник Војводине», а да уопште и не дођете у Београд. Кад добијете институционално и психолошки одвојену елиту, као што се десило и у случају Црне Горе, брзо ћете добити и одвојени идентитет, а на крају и одвојену државу. Српска елита, захваљујући сопственој глупости, или чак издаји, сада је на путу да изгуби и

Војводину.

У читавом свету, не само у Србији, постоји осека великих идеја, да ли улазимо у фазу неке велике идејне конфузије?

- У економском, политичком или војном погледу Запад никада није био моћнији. Његове војне, економске или медијске структуре никада нису биле јаче. Са друге стране, Запад никада није био слабији на подручју идеја. А структуре управо почивају на идејама. Зато је Косово у светскоисторијском смислу било преломно. Оно је оголело структуре до краја. Оно је показало да је основна идеја на којој почивају – право јачег. Косово је, наиме, показало да више не постоје норме, моралне, правне, политичке, на којима почива светски поредак. Постоји само право јачега, а то право излази из моћи оружја, новца и медија. То је суштина западног света.

Но, те моћне структуре заправо су крхке. Иза њих стоји само насиље, корупција и манипулација. А на сабљи, сребрњацима и лажима, као што знамо, нема трајног Царства. Зато је тим структурама данас главни непријатељ ислам. Не због исламског тероризма, оружја или бомбашких акција. То је зато што ислам има идеју о алтернативним вредностима, о алтернативном начину живота. То је зато што мухамеданци, чак и када су на Западу, живе ту идеју, сведоче о њеној снази и виталности.

И Русија је постала непријатељ Запада зато што се та већ сломљена држава управо захваљујући идеји обновила. Кина није западни непријатељ, јер иза те јаке државе тренутно нема алтернативне идеје. Кина је данас, у очима Запада, само заостали Јапан. А Јапан пак није ништа друго до идеја америчке компаније примењена на нацију. И заиста, амерички критеријум материјалистичке успешности данас подједнако карактерише дух и Јапана и Кине. Није проблем у томе што се они економски такмиче са САД. Невоља је у томе што иза тог такмичења нема ничег другог. Ако Кина икада сустигне САД, она ће постати азијска Америка. И шта онда?

Али, иза Русије стоји идеја суштински другог света, идеја другости. То је идеја да је духовно једнако важно као и материјално. То данас сви кажу. Али, мало ко то збиља и верује. Русија, међутим, зна да су – без обзира колико су у материјалном погледу САД изнад Русије – у духовном погледу Русија и САД једнаке. Није се Русија усправила и већ сада стала наспрам САД зато што је економски сустигла Америку. Она је то урадила зато што верује да је као нација једнако вредна колико и америчка. Из тог духа, а не из цене нафте, уследио је успон Русије.

Тај дух једнакости, достојанства, усправности суштински је субверзиван за глобалистичке структуре. Оне почивају на хијерархији моћи, на подели на елиту и робове, на веровању да су робови сами криви за своју беду, јер недовољно личе на господаре. Међутим, тај дух аутентичности, једнакости, усправности, обитава и у српској националној идеји. Зато је она за глобалистичке структуре толико опасна. И зато је многи толико мрзе, како у глобалној елити, тако и међу њеним овдашњим слугама. Српска национална идеја, онаква макар какву је до сада познајемо, показала се неспојивом са ропским духом. Зато ће наше ропство постати неповратно тек када та идеја буде до краја уништена.